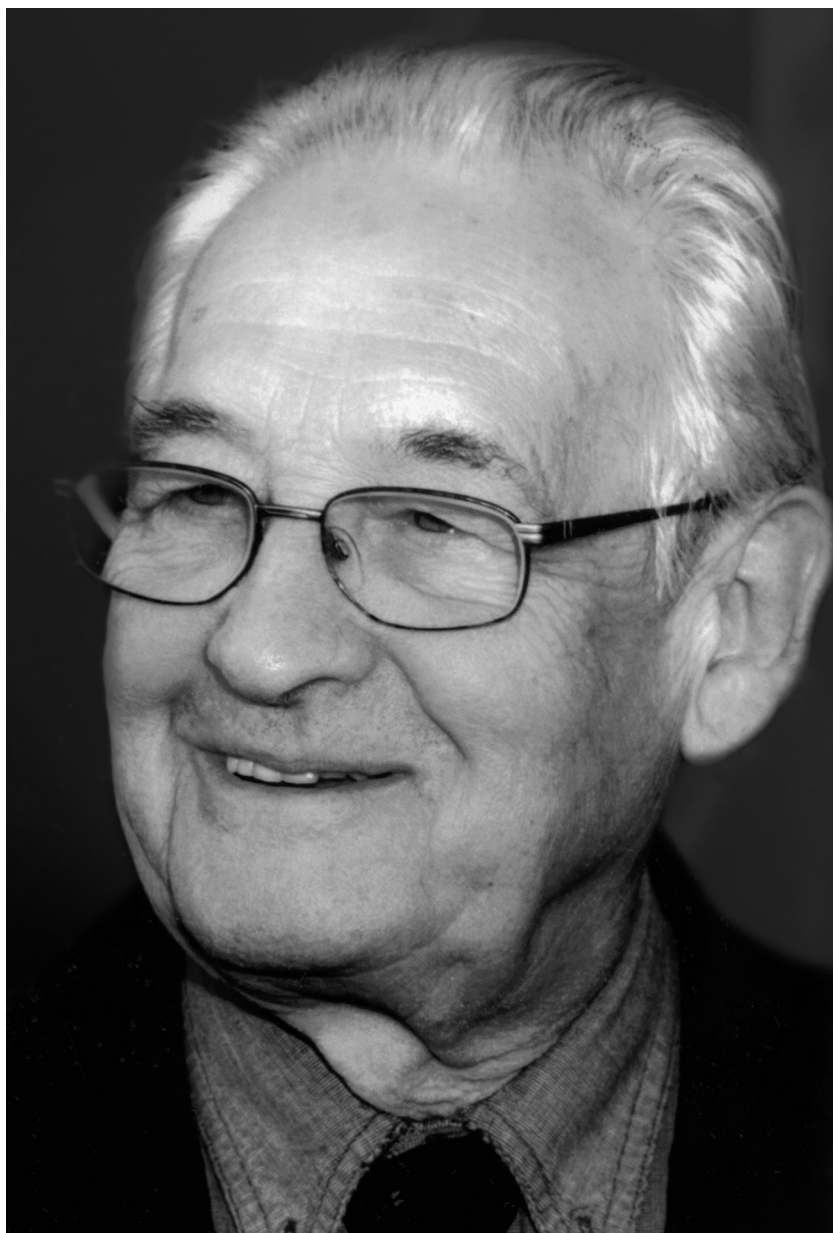

ANDRZEJ WAJDA

2003

Andrzej Wajda (1926–2016) – reżyser filmowy i teatralny, scenarzysta i scenograf, jeden z najwybitniejszych twórców światowego kina. W latach 50. XX w. był jednym z głównych twórców szkoły polskiej, której początek dały takie filmy, jak „Pokolenie”, „Kanał”, „Popiół i diament” czy „Lotna”.

Urodził się w Suwałkach. Wojnę spędził w Radomiu. W latach 1946–1950 studiował malarstwo na Akademii Sztuk Plastycznych w Krakowie, następnie reżyserię w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej w Łodzi.

Pierwszym samodzielnym filmem Wajdy było „Pokolenie” – opowieść o losach młodych ludzi z warszawskich przedmieść podczas okupacji hitlerowskiej. Kino Andrzeja Wajdy to kino autorskie, inspirowane malarstwem, polską literaturą oraz tradycją narodową. Stworzył adaptacje dzieł literackich, które weszły do historii polskiego kina: „Popiół”, „Brzezina”, „Panny z Wilka”, „Krajobraz po bitwie”, „Wesele”, „Ziemia obiecana”, „Pierścionek z orłem w koronie”. Wypowiadał się także w kwestiach społecznych czy politycznych, np. w filmach „Człowiek z marmuru” czy „Człowiek z żelaza”. Dwa spośród licznych filmów Wajdy – „Ziemia obiecana” i „Panny z Wilka” – były nominowane do Oscara. Do jego ostatnich dokonań należą martyrologiczny „Katyń”, a także „Tatarak”.

Andrzej Wajda był wybitnym twórcą teatralnym. Zrealizował wiele znakomitych inscenizacji w krakowskim Starym Teatrze. W latach 1989–1990 kierował warszawskim Teatrem Powszechnym. Jego najważniejsze spektakle to m.in.: „Dwoje na huśtawce” Williama Gibsona, „Demony” Whitinga, „Biesy” Dostojewskiego, „Noc listopadowa” Wyspiańskiego, „Sprawa Dantona” S. Przybyszewskiej, „Hamlet” Szekspira.

W 1988 r. w Komitecie Obywatelskim przy Lechu Wałęsie przewodniczył komisji do spraw kultury i środków przekazu. W latach 1989–1991 był senatorem RP. Należał do fundatorów Centrum Sztuki i Techniki Japońskiej „Manggha” w Krakowie i do współzałożycieli Mistrzowskiej Szkoły Reżyserii Filmowej Andrzeja Wajdy.

Wajda otrzymał wiele prestiżowych nagród, m.in.: w 1981 r. Złotą Palmę na festiwalu w Cannes, w 1982 r. Cesara, a w 1990 r. Felixa. Od 1997 r. był członkiem Główny Nieśmiertelnych francuskiej Akademii Sztuk Pięknych. W 1998 r. w Wenecji za całokształt twórczości został uhonorowany Złotym Lwem. W 2000 r. jako pierwszy filmowiec w polskiej historii otrzymał Oscara za całokształt twórczości.

Do licznych odznaczeń przyznanych Andrzejowi Wajdzie należą m.in. Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Order Cyryla i Metodego, Komandoria Legii Honorowej Republiki Francuskiej. Jest również doktorem *honoris causa* kilku wyższych uczelni.

Jak pisał Tadeusz Sobolewski „w gruncie rzeczy Wajda jest poetą, a poeta miewa rację ponad polityką i ponad historią. (...) Nie musi mieć nawet racji, jeśli to, co pokazuje, jest piękne”.